

Budapestre vonatkozó újságcikk

Osztályozás

492

Szerző: *n. b.*Cím: *Az utolsó előadás...*

Idő

"1936"

Forrás:

Magyar Hírlap

Személy

*Bpest**1936 VII. 5.*

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

AZ UTOLSÓ ELOADÁS...

Negyvennégy évi működés után szombaton bezárta kapuit a Rákosi Szidi színészképző iskolája

Legutóbb tartotta utolsó vizsgaelőadását és utána örökre becsukta kapuit szegény Rákosi Szidi színészképző iskolája. A magyar színészképzésnek egy jelentős fellegvára tünt el a negyvennégy éves színészképző iskola bezárásával. Az Unió csőd-tömegének likvidálásával föloszlatták az iskolát is, amelynek folytatásához a kultuszminisztérium nem adta meg az engedélyt.

Szegény Szidi mama... Sirja fölött még alig lombosodtak meg a fák és már megszűnt az az intézmény, amely legjobban szívéhez nőtt, amelyet mindennél jobban szeretett. „Az én báránykám” — így nevezte a nagyasszony növendékeit, akik rajongtak érte. Sok fiatalember és fiatal lány könnyes szemmel vett búcsút az iskolától. Hogy az a generáció, amely innen kikerült, milyen képességekkel rendelkezett, azt legjobban bizonyítja, hogy az utolsó évfolyam huszonnégy növendéke e percben egytől-egyig szerződéssel rendelkezik, még az elsőévesek is. A magyar színpad kiemelkedő büszkeségei mellett, a vidéki színházak tele vannak a Rákosi Szidi-iskola egykori növendékeivel.

A régi növendékek

1892 elején nyílt meg a nagymultu iskola. Szidi mamának — mert már akkor is Szidi mamának nevezték — sok privát tanítványa volt és így jutott arra a gondolatra, hogy önálló színészképző iskolát nyit.

Miért dolgozzak másoknak, amikor a magam ura lehetek? — mondta kollégái előtt, akik mindig megcsodálták Szidi mama rajongását a pedagógia iránt. Kissé furcsának találták, hogy a nagy művész a színészet nevelésében találja kedvét. Akkoriban a színészképzés még gyermekcipőkben, sőt mezitláb járt. Rákosi Szidi azonban nem sokat okoskodott, megszerezte az engedélyt és az iskola megkezdte működését.

Az első évek...! Aki végignézi az iskola „irattárát”, megtalálja benne a kezdő idők kezdetleges adminisztrációjának nyomait. Bizony, az első évben ez az adminisztráció csak abból állott, hogy a növendékek nevét bejegyezték egy irkába és amikor lefizették a tandíjat, Szidi mama megpipázta a nevüket.

Az első évek...! Aki végignézi az iskola „irattárát”, megtalálja benne a kezdő idők kezdetleges adminisztrációjának nyomait. Bizony, az első évben ez az adminisztráció csak abból állott, hogy a növendékek nevét bejegyezték egy irkába és amikor lefizették a tandíjat, Szidi mama megpipázta a nevüket.

Teltek multak az évek. Az iskola tekintélye egyre növekedett. Olyan tanárok tanítottak, mint Jászay Mari, Somló Sándor, Hermann Aranka, Mihályfi Károly, Várady Antal, Szabados Béla, Stoll Károly, Békési Ferenc, Tanay és Tanayné, később pedig Beregi Oszkár, dr Szerb Antal, Szirmai Imre, Odry Árpád. A színigazgatók min-

den évben megjelentek az iskola vizsgaelőadásain. Vidéki színigazgatók minden júniusban feljöttek a fővárosba és rögtön a vizsgaelőadás után szerződtek primadonnáikat és bonvivánjaikat Szidi mama iskolájából.

1901... Az iskola irattárában már fejlettebb adminisztráció nyomait találjuk. Ennek is megvan a maga története. Volt Szidi mamának egy kedves növendéke, Dietrichné Papp Julia, akinek a század elején a színigazgatók a legnagyobb karriert jósolták. Juliska ifiasszony azonban — így nevezték az iskolában, — valahogyan ottragadt Rákosi Szidi mellett. A nagyasszony úgy szerette, mintha tulajdon lánya lett volna és Juliska ifiasszonynak nagyszerű érzéke volt a pedagógia iránt. Az utolsó években, még Szidi mama életében már ugyiszólván egyedül vezette az iskolát. Ő készítette elő most az utolsó évfolyam növendékeit is a vizsgákra.

Miért szűnik meg az iskola?

Az iskola megszűnése alkalmából beszélgettünk Juliska ifiasszonnal. Bizony az ifiasszonyból öszülő haju hölgy lett, de rajongása a pedagógia iránt még a régi.

— Valahogyan — mondja könnyes szemmel — színészi ambícióimat sikerült áttolni a pedagógia terére. Ebben éltem ki magamat. A tapsok nem nekem jutottak osztályrészül, de éppen úgy tudtam örülni annak,

amikor növendékeim aratták a tapsokat, mintha magam állnék a rivalda előtt. Szegény Szidi mama egész életében természetesen tartotta, hogy valamikor majd én fogom folytatni azt, amit ő elkezdett. Mindig is mondta: „Juliska, te jobban tanítasz, mint én”. Nem csoda, hiszen egész életemet a tanításnak szenteltem.

Megkérdezzük, miért szűnik meg Rákosi

Szidi nagymultu iskolája.

— Nehéz erre felelni. Szidi mama szegény elfelejtette írásban lefektetni, hogy az iskola jogát ráruházta. Később szegény, annyira félt a haláltól, hogy nem lehetett előhozakodni ezzel a formai kérdéssel. Azt hitte volna, hogy a halálára spekulálok. Egyszer eszébe jutott valami, hirtelen beültünk egy taxiba és elmentünk a kultuszminisztériumba, ahol Szidi mama előszóval akarta megmondani, hogy nekem adja át az iskolát. Mikor azonban bementünk az épületbe, Szidi mama hirtelen remegni kezdett, elszápadt, rosszul lett. Szegénynek megint csak a halál jutott eszébe, erről a hivatali aktusról. Kézenfogtam, beültettem a kocsiba és eljöttünk a minisztériumból. Azóta többszóba se került közöttünk az iskola ügye.

Elmondja dióhéjban az iskola közel fél-évszázados multjának történetét.

— Az iskola többször változtatott gazdát. Egy időben az Unióhoz tartozott és Szidi mama csak az iskola igazgatója volt. Ebben az időben egy miniszteri rendelet értelmében a mi vizsgázott növendékeinknek még egy vizsgát kellett letenniük a színészegyesületben. Ez nagyon bántotta Szidi mama húságát. Érthető is. Ő olyan művészeket nevelt fel, mint Fedák Sári, Hegyi Aranka, Pálmai Ilka, Lábass Juci, Honthy Hanna, Kosáry Emmi, Király Ernő, Nádor Jenő, Gózon Gyula, Pethő Attila, Abonyi Géza, a fiatalabak közül pedig Maklár Zoltán, Gárdonyi Lajos, Szakács Zoltán, Muráti Lili, Vaszary Piri és Vaszary János. Múltánytalannak tartotta, hogy az ő működése felett még kritikát gyakoroljanak. Ezt a rendeletet akkor vonták vissza, amikor az iskola joga átment az Unió birtokába...

A drámai nos azsiggel

Beszél az iskola régi növendékeiről. Különös dolgok derülnek ki. Az iskolának alig volt olyan növendéke, aki abban a szerepkörben aratta volna későbbi sikereit, mint amelyikre készült.

— Például *Király Ernő* — meséli — *drámai színész akart lenni*, a legnagyobb nehézségekkel tudtuk csak rábeszélni arra, hogy képeztesse gyönyörű hangját. *Lábass Juci drámai szendének készült* és akik ismerték növendékkorában, nagy jövőt jósoltak neki. Általában — ez többé-kevésbé minden kezdő színészre jellemző — mindenki a drámai hős, vagy hősnő szerepkörére vágyik. Az is érdekes, hogy *nem mindig a legjobb növendék boldogul a legjobban*. Ennek megvan a lélektani magyarázata. Mi itt az iskolában úgy bántunk a növendékekkel, mint szülő a gyermekével. Később, ha rossz, türelmetlen, ideges rendező kezébe került, elvesztette a fejét, elvesztette az önbizalmát és letört. *Pethő Attila* az első évben például úgy elkedvetlenedett, hogy más pályára ment és *csak évek múltán tért vissza a színházhoz*.

Beszél az „érdekes“ esetekről. Ilyen érdekes eset például *Vaszary János*.

— Csak kevesen tudják róla, hogy milyen *óriási drámai tehetség volt*. Nagy színész lehetett volna belőle, máig sem tudom, miért választott más pályát. Neki nem volt oka megbánni ezt a cserét, de *én máig is sajnálom, hogy a színpad elvesztette*. Emlékszem rá, hosszú, nyurga, kezeslábas fiú volt, sohasem tudta, mit csináljon a kezeivel. Nővére, *Piri*, ha megmarad eredeti szerepkörében, a legnagyobb naiva lehetett volna.

Megjegyzi, hogy ami a szerepkörtr illelti, az iskola mindig arra igyekezett, hogy *ne szererpkörre nevelje növendékeit*.

— Nálunk — mondja mosolyogva — *a táncoskomikusnak is el kellett mondani Antonius nagy beszédét*. A társadalmi drámák *hőse dzsiggelt*. Ezért nem tudtak később eléggé hálásak lenni azok, akik vidéki színházakhoz kerültek.

Ime, az iskola multja dióhéjben. Most, hogy kapuit bezárják, a magyar színjátszásnak egy gazdag forrását tömték el.